

História Slovenska (Dejiny Slovenska) - 14.časť – Alexander Dubček a udalosti z roku 1968 :)

Roku 1963, 3. 4. - na miesto po odvolanom K. Bacílkovi bol do predsedníctva [KSČ](#) zvolený [Alexander Dubček](#).

Roku 1966, 12.-14. 5. - na Bratislavskom zjazde KSS bol za prvého tajomníka ÚV KSS zvolený Alexander Dubček.

Roku 1967, 30.-31. 10. - na zasadnutí ÚV KSČ prvý tajomník KSS Alexander Dubček navrhol odstúpenie Antonína Novotného.

Roku 1968

- **3.-5. 1.** - zasadal Ústredný výbor KSČ, ktorý nadviazal na rokovanie z konca decembra 1967. Prijal rozhodnutie rozdeliť funkciu prezidenta republiky a prvého tajomníka ÚV KSČ a schválil, aby A. Novotného ako prezidenta uvoľnili z najvyššej straníckej funkcie. Na čele strany ho vystriedal dovtedajší prvý tajomník ÚV KSS Alexander Dubček.

- **9. 1.** - vedenie Československej strany lidovej vyhlásilo, že strana ako súčasť Národného frontu pod vedením KSČ aktívne prispeje k rozvoju socialistickej spoločnosti a budovaniu vlasti.

- **18. 1.** - stanovisko v duchu lidovcov zverejnilo aj vedenie Československej strany socialistickej.

- **22.-23. 1.** - v Bratislave rokoval ÚV KSS a do svojho čela zvolil Vasila Biľaka.

- **6. 2.** - predsedníctvo ÚV KSČ rokovalo o príprave akčného programu strany, ktorý mal zrozumiteľne vyjadriť politické úlohy strany v riadení spoločnosti a hospodárstva. Rozhodlo tiež vypracovať nový rokovací poriadok, ktorý by umožnil slobodu kritiky a tvorivú výmenu názorov pri posudzovaní rôznych stanovísk.

- **21. 2.** - moskovská Pravda uverejnila článok A. Dubčeka k 20. výročiu februárových udalostí.

- **22. 2.** - na Pražskom hrade bolo slávnostné zasadanie ÚV KSČ, ÚV NF a vlády k výročiu februárových udalostí. Hlavný prejav mal A. Dubček (pôvodný text ho prinúti zmeniť L. I. Brežnev) a pozdravy bratských strán predniesli L. I. Brežnev, W. Gomulka, W. Ulbricht, J. Kádár, N. Ceaușescu, T. Živkov a V. Vlahovič.

- **9.-16. 3.** - okresné a obvodné konferencie strany schválili správnosť nastúpenej cesty politických a hospodárskych zmien.

- **13. 3.** - predsedníctvo Národného zhromaždenia poverilo predsedu Najvyššieho súdu, aby urobil všetky opatrenia potrebné na dôsledné ukončenie rehabilitácií v plnom rozsahu.

- **14. 3.** - námestník ministra obrany generálporučík V. Janko spáchal samovraždu. Zastreľil sa pravdepodobne v súvislosti so začatím vyšetrovania jeho úlohy pri príprave mocenského zásahu, ktorý mal udržať pri moci A. Novotného.

- **15. 3.** - Slovenská národná rada sa vyslovila za federatívne usporiadanie štátu.

- **22. 3.** - A. Novotný rezignoval na funkciu prezidenta republiky.

- **23. 3.** - v Drážďanoch sa stretli vedúci predstavitelia komunistických a robotníckych strán a vlád Bulharska, ČSSR, Maďarska, NDR, Poľska a [ZSSR](#). Kriticky sa vyjadrili k demokratizačnému procesu v Československu a potvrdili odhodlanie uskutočniť v najbližšom čase konkrétne opatrenia na upevnenie Varšavskej zmluvy a jej ozbrojených síl.

- **30. 3.** - Ludvíka Svobodu zvolili za prezidenta republiky.

- **1.-5. 4.** - na svojom zasadnutí ÚV KSČ v Prahe prijal „Akčný program KSČ“, ktorý obsahoval „nemarxistické formulácie o úlohe strany a socialistickeho štátu“

- **6. 4.** - vláda vedená J. Lenártom podala demisiu a o dva dni vymenoval prezident novú vládu na čele s O. Černíkom.
- **8. 4.** - prezident republiky vymenoval novú vládu ČSSR na čele s predsedom Oldřichom Černíkom.
- **10. 4.** - Rudé právo uverejnilo Akčný program KSČ.
- **18. 4.** - B. Laštovičku vystriedal na čele Národného zhromaždenia J. Smrkovský.
- **3. 5.**
 - minister národnej obrany M. Dzúr oznámil, že pri nedávnej návšteve hlavného veliteľa ozbrojených síl [Varšavskej zmluvy](#) maršala ZSSR I. I. Jakubovského sa hovorilo o spoločnom cvičení armád na území Československa.
 - predseda vlády O. Černík predložil Národnému zhromaždeniu programové vyhlásenie svojej vlády. Za jeden z hlavných bodov svojho programu považovala vláda vyriešenie vzťahov medzi Čechmi a Slovákmi federatívnym usporiadaním štátu.

Zlata L. Svoboda, A. Dubček, O. Černík, J. Smrkovský v budove Predsedníctva SNR

- **4. 5.** - A. Dubček, J. Smrkovský, O. Černík a V. Biřák rokovali v Moskve s najvyššími stranickými a vládnyimi predstaviteľmi o situácii v oboch krajinách a o činnosti KSČ a KSSZ.
- **9. 5.** - boli pozorované pohyby sovietskych vojsk na pohraničnom území Poľska v blízkosti slovenských hraníc.
- **10. 5.** - vo východnom Nemecku i v Poľsku boli presunuté vojenské oddiely do blízkosti hraníc ČSSR.
- **16. 5.** - vláda sa rozhodla vytvoriť výbor pre prípravu nového štátoprávneho usporiadania a komisiu pre riešenie odborných otázok, na čele ktorej bol podpredseda vlády [Gustáv Husák](#).

- **17. 5.** - sovietsky ministerský predseda Kosygin, minister obrany maršál Georgij M. Grečko, maršál Kiril S. Moskalenko a maršál Ivan S. Konev navštívil Prahu. Dubček a Černík navrhli sovietskym predstaviteľom, aby sa programové štábne cvičenie vojsk Varšavskej zmluvy konalo na území ČSSR. Sovieti návrh prijali, ale bez oznámenia zmenili termín a vstúpili so svojimi vojenskými jednotkami na územie ČSSR už koncom mája. Potom postupne zvýšili stav svojho vojska v ČSSR na 30 000 mužov. Po skončení štábnych cvičení sovietske velenie veľmi pomaly sťahovalo svoje vojsko domov. Posledné kontingenty opustili územie ČSSR až začiatkom augusta.
- **29. 5.** - začalo sa zasadanie ÚV KSČ, ktoré rozhodlo o zvolaní mimoriadneho zjazdu strany na september.
- **30. 5.** - ÚV KSČ v Prahe dvojtretinovou väčšinou hlasov vylúčil A. Novotného zo strany.
- **1. 6.** - O. Šík sa stal predsedom odbornej vládnej komisie pre riešenie ekonomických problémov.
- **8. 6.** - predseda vlády O. Černík hovoril v televíznom prejave o náprave chýb z minulých rokov a vytvorení záruk demokratizačného procesu, o federácii a podnikových radách.
- **20.-30. 6.** - na území Československa sa uskutočnilo veliteľsko-štábne cvičenie Varšavskej zmluvy Šumava.
- **26. 6.** - Národné zhromaždenie v Prahe schválilo ústavný zákon o príprave federatívneho usporiadania ČSSR. Schválilo aj zákon o súdnej rehabilitácii „nespravodlivo odsúdených“ v päťdesiatych rokoch.
- **27. 6.** - noviny zverejnili výzvu Ludvíka Vaculíka Dve tisíc slov. Ešte v ten deň k nej zaujalo stanovisko vedenie KSČ, ktoré konštatovalo, že výzva - napriek poctivým úmyslom autora aj signatárov - sa obracia proti novej politike strany a vlády.
- **jún** - bola obnovená gréckokatolícka cirkev na Slovensku.
- **10. 7.** - Národné zhromaždenie zvolilo 150-člennú ČNR, ktorej predsedom sa stal Č. Císař.
- **14.-15. 7.** - vo Varšave rokovali predstavitelia komunistických a robotníckych strán Bulharska, Maďarska, Poľska, NDR a ZSSR o vývoji v Československu a poslali spoločný list ÚV KSČ, v ktorom vyslovili obavy o osud socializmu v ČSSR. N.Ceaușescu, šéf rumunských komunistov, nesúhlasil a považoval to za zasahovanie do vnútropolitických záujmov ČSSR.
- **26. 7.** - Čedok oznámil, že Inturist stornoval individuálne aj kolektívne návštevy sovietskych občanov v Československu.
- **29. 7.** - v Čiernej nad Tisou sa stretli vedúci stranícki predstavitelia ČSSR a ZSSR Anglický filozof B. Russell vyzval ľavicu na celom svete, aby okamžite organizovala podpisovú akciu pod petíciu žiadajúcu, aby ZSSR verejne vyhlásil, že nemá v úmysle vojensky zasiahnuť v Československu.

Stretnutia predstaviteľov KSČ a KSSZ v Čiernej nad Tisou na čele s Alexandrom Dubčekom a Leonidom Brežnevom. Rokovania prebiehali v dňoch 29. júla až 1. augusta 1968. Na snímke uprostred v popredí Alexander Dubček a Leonid Brežnev pred rokovacou halou v posledný deň rokovania v sprievode členov oboch delegácií

- **1. 8.** - skončilo sa stretnutie v Čiernej nad Tisou.
- **3. 8.** - posledné jednotky Sovietskej armády, ktoré sa zúčastnili spoločného cvičenia, opustili naše územie. V Bratislave sa uskutočnila porada predstaviteľov komunistických a robotníckych strán Bulharska, Maďarska, Poľska, NDR, ZSSR a Československa. V jej priebehu bol odovzdaný sovietom aj známy „pozyvací list“.

- **4. 8.** - predsedníctvo ÚV KSČ prerokovalo výsledky rokovaní v Čiernej nad Tisou a v Bratislave a vyslovilo uznanie občanom za podporu politiky strany a vlády.
- **11. 8.** - na území NDR, Poľska a Ukrajiny sa začalo ďalšie vojenské cvičenie.
- **12. 8.** - komunistický diktátor východného Nemecka Walter Ulbricht požiadal A. Dubčeka o rozhovor v Karlových Varoch, ktorý trval 8 hodín.
- **15. 8.** - vláda schválila návrh zásad federatívneho usporiadania ČSSR.
- **17. 8.** - prvý tajomník Maďarskej socialistickej robotníckej strany J. Kádár sa stretol v Komárne s A. Dubčekom, aby ho upozornil na vzrastanie kontrarevolučného nebezpečenstva v ČSSR.
- **20. 8.** - začalo sa rokovanie ÚV KSČ, ktoré sa zaoberalo návrhom správy na zjazd. V nočných hodinách prekročili vojská ZSSR, Poľska, NDR, Maďarska a Bulharska československé hranice a začala sa okupácia^[1].
- **21. 8.** - vedúcich predstaviteľov strany - A. Dubčeka, O. Černíka, J. Smrkovského, F. Drigla a J. Špačka internovali a odviezli mimo územia ČSSR.

Ruské tanky v Československu

Na schodoch pred budovou univerzity na Šafárikovom námestí v Bratislave zabila odrazená guľka 15-ročná Danku Košanovú

^[1] Okupačné spojenecké vojská zabili po svojom vpáde na Slovensko v auguste 1968 až 19 ľudí! Pri príležitosti smutného 37. výročia týchto tragických udalostí to zverejnil Ústav pamäti národa (ÚPN). Najmladšou obeťou bola 15-ročná Danku Košanová, ktorú zasiahla strela na schodoch Univerzity Komenského v Bratislave. Zranených bolo 130 ľudí. Pri hľadaní obetí

augusta 1968 vychádzal ústav z dobových zvodiek Verejnej bezpečnosti, ktoré popisovali situáciu v čase prechodu vojsk. Na internetovej stránke www.upn.gov.sk zverejnili mená ľudí, ktorí v tomto období zahynuli. Uviedol aj popis, ako boli usmrtení.